

- спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. Київ, 2005. 21 с.
3. Гончаренко С. У. Зміст загальної освіти і її гуманітаризація. *Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи* : монографія / за заг. ред. Зязюна І. А. Київ, 2000. С. 81–107.
 4. Національна рамка кваліфікацій : дод. до постанови Каб. Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. № 1341 : (в ред. постанови КМУ від 25 черв. 2020 р. № 519). *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Київ, 2020. URL: <http://surl.li/gkrz> (дата звернення: 18.09.2023).
 5. Рацул А. В. О. Сухомлинський про сімейно-шкільне та родинне виховання. *Наук. записки. Серія: Педагогічні науки* : зб. наук. пр. / Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. Кіровоград, 2008. Вип. 78, ч. 1. С. 103–106.
 6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Т. 5. Київ : Рад. школа, 1977. 639 с.

Н. В. ЧАЛА

<https://orcid.org/0000-0003-4204-432X>

молодший науковий співробітник

відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського

імейл: Chanasa129@gmail.com

В. О. СУХОМДИНСЬКИЙ ПРО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ

Проблема сирітства має сьогодні особливе значення для українського суспільства і потребує нових підходів до опіки та виховання дітей сиріт. Через нерозвиненість сімейних форм опіки в нашій країні значна кількість дітей цієї категорії продовжує виховуватися в інтернатних закладах освіти, що негативно впливає на процеси їхньої підтримки і виховання.

Визнання Україною сім'ї як пріоритетної форми влаштування дітей сиріт, на жаль, тільки фрагментарно розв'язало проблеми сирітства. У сучасних українських реаліях лише формується нове бачення організації виховання, опіки, соціального захисту дітей, які потребують державної допомоги й підтримки.

Розв'язати проблему надання професійної допомоги дітям-сиротам допоможе звертання до педагогічного досвіду Василя Олександровича Сухомлинського, який багато уваги приділяв цим питанням. Працюючи на посаді завідувача районним відділом народної освіти Онуфріївського району Кіровоградської області (1944–1948 рр.), він зосередив свою увагу на питаннях відбудови зруйнованих під час Другої світової війни закладів освіти, організації навчання дітей сиріт, про що писав у районній газеті «Ударна праця» [1]. Основним своїм завданням вважав організацію матеріального побутового забезпечення дітей-сиріт.

На посаді директора Павлиської середньої школи В. Сухомлинський розробив власну систему роботи зі знедоленими дітьми, яку представив у своїй праці «Серце віддаю дітям» (1968). Педагог розробив і обґрунтував основні принципи роботи з дітьми сиротами й обездоленими вихованцями: принцип гуманного підходу, принцип індивідуально-диференційованого підходу до учнів залежно від характеру їх відхилень, принцип взаємодії педагога з найближчим оточенням, сім'єю.

Запорукою нормального розвитку та виховання таких дітей, на думку педагога, є створення сприятливих педагогічних умов, а саме: забезпечення почуття захищеності, стабільності дитини; терпляча підтримка з боку дорослих; задоволення її потреби в любові, прихильність до дитини, забезпечення її поваги і гідності, віри в її можливості, а також інтеграція зусиль педагогів, учня та найближчого середовища у досягненні успіхів виховання [2].

Педагог вважав, що основним критерієм створення умов для оптимального забезпечення результату є поєднання морального, фізичного та психічного розвитку знедоволеної дитини. *Людина твориться любов'ю батьків і педагогів*, вважав учений, *глибокою вірою в гідність і красу людини* [3].

Сьогодні, коли наша країна зіткнулася з трагічними наслідками війни, коли агресор руйнує наші школи, вбиває мирне населення, а діти залишаються сиротами через бойові дії та окупацію частини території України, потрібно згадати принципи та основні завдання, висвітлені й розкриті В. Сухомлинським, та доповнити їх новими сучасними методиками, щоб віднайти відповідну діяльність до можливостей та інтересів дитини, щоб вона змогла себе проявити та відчути почуття щастя.

Список використаних джерел

1. Сухомлинський В. О. Батьківську увагу дітям-сиротам. Удар. праця. 1946. 29 лип.
2. Сухомлинський В. О. Виховання дітей, які не мають батька. Сім'я і школа. 1953. № 10. С. 14–17. Текст рос.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Т. 1. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості ; Духовний світ школяра ; Методика виховання колективу. Київ : Рад. школа, 1976. 654 с.